HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

8 aprilie 2008 *

În cauza C-167/05,

având ca obiect o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor formulată în temeiul articolului 226 CE, introdusă la 14 aprilie 2005,

Comisia Comunităților Europene, reprezentată de doamna L. Ström van Lier, de domnii K. Gross, K. Simonsson și R. Lyal, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

reclamantă,

împotriva

Regatului Suediei, reprezentat de doamna K. Wistrand, în calitate de agent,

pârât,

* Limba de procedură: suedeza.

susținut de:

Republica Letonia, reprezentată de doamna E. Balode-Buraka și de domnul E. Broks, în calitate de agenți,

intervenientă,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul V. Skouris, președinte, domnii P. Jann, A. Rosas, K. Lenaerts și L. Bay Larsen, președinți de cameră, doamna R. Silva de Lapuerta, domnii K. Schiemann, P. Kūris (raportor) și A. Ó Caoimh, judecători,

avocat general: domnul P. Mengozzi,
grefier: doamna C. Strömholm, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 8 mai 2007,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 18 iulie 2007,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin cererea introductivă, Comisia Comunităților Europene solicită Curții să constate că, prin aplicarea unor impozite interne de natură să protejeze indirect berea, în principal produsă în Suedia, în raport cu vinul, în principal importat din alte state membre, Regatul Suediei nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 90 al doilea paragraf CE.

Cadrul juridic

Legea 1994:1564 privind accizele la alcool

2 Legislația suedeză în materie de accize aplicabilă băuturilor alcoolice vizată de prezenta acțiune este conținută de Legea 1994:1564 privind accizele la alcool [lagen (1994:1564) om alkoholskatt] din 15 decembrie 1994 (SFS 1994, nr. 1564), astfel cum a fost modificată prin Legea 2001:822 (denumită în continuare „Legea privind accizele la alcool").

3 Articolul 2 din Legea privind accizele la alcool este formulat după cum urmează:

„Accizele se datorează pentru berea încadrată în categoria 2203 a cărei concentrație alcoolică depășește 0,5 % în volum de alcool.

Accizele se datorează de asemenea pentru produsele care conțin un amestec de bere cu băuturi nealcoolice încadrate în categoria 2206 a căror concentrație alcoolică în amestec depășește 0,5 % în volum de alcool.

Accizele se percep la litru în valoare de 1,47 [SEK] pe procent de volum de alcool.

Berea a cărei concentrație alcoolică maximă este de 2,8 % în volum este scutită de accize”.

4 Articolul 3 din aceeași lege este formulat după cum urmează:

„Accizele se datorează pentru vinul încadrat în categoriile 2204 și 2205 în cazul în care concentrația alcoolică rezultă exclusiv din fermentare și

1. cu condiția ca concentrația alcoolică să depășească 1,2 % în volum de alcool, dar să rămână mai mică sau egală cu 15 %, sau

2. cu condiția ca concentrația alcoolică să depășească 15 % în volum de alcool, dar să rămână mai mică sau egală cu 18 %, și ca vinul să nu conțină aditivi.

Accizele se aplică la litru:

pentru băuturile a căror concentrație alcoolică este mai mare de 2,25 % în volum de alcool, dar mai mică sau egală cu 4,5 % în volum de alcool, în valoare de 7,58 [SEK];

pentru băuturile a căror concentrație alcoolică este mai mare de 4,5 % în volum de alcool, dar mai mică sau egală cu 7 % în volum de alcool, în valoare de 11,20 [SEK];

pentru băuturile a căror concentrație alcoolică este mai mare de 7 % în volum de alcool, dar mai mică sau egală cu 8,5 % în volum de alcool, în valoare de 15,41 [SEK];

pentru băuturile a căror concentrație alcoolică este mai mare de 8,5 % în volum de alcool, dar mai mică sau egală cu 15 % în volum de alcool, în valoare de 22,08 [SEK];

pentru băuturile a căror concentrație alcoolică este mai mare de 15 % în volum de alcool, dar mai mică sau egală cu 18 % în volum de alcool, în valoare de 45,17 [SEK].

Vinurile a căror concentrație alcoolică maximă este de 2,25 % în volum de alcool sunt scutite de accize.”

Procedura precontencioasă

5 În urma plângerilor primite cu privire la regimul suedez privind accizele la vin, pretinse a fi discriminatorii față de accizele aplicabile berii, Comisia a examinat legislația în discuție și a ajuns la concluzia că Regatul Suediei aplica impozite interne de natură să protejeze indirect berea, în principal produsă în Suedia, în detrimentul vinului, în principal importat din alte state membre, cu încălcarea articolului 90 al doilea paragraf CE.

6 După punerea în întârziere a acestui stat membru pentru a-și prezenta observațiile, prin scrisorile notificate la 28 februarie 2000 și la 1 iulie 2002, Comisia a emis, în urma acestor notificări, un aviz motivat și un aviz motivat complementar, datate 19 iunie 2001 și, respectiv, 7 iulie 2004.

7 Întrucât Comisia a considerat modificările legislative introduse ulterior, la 19 iunie 2001, prin Legea 2001:517 și prin Legea 2001:822, nesatisfăcătoare și întrucât Regatul Suediei a apreciat că nu trebuie să accepte teza susținută de aceasta în avizul motivat complementar, Comisia a decis să introducă prezenta acțiune.

8 Prin Ordonanța președintelui Curții din 16 septembrie 2005, Republica Letonia a fost autorizată să intervină în susținerea concluziilor Regatului Suediei.

Cu privire la acțiune

Observații introductive

9 Comisia și Regatul Suediei sunt de acord să se considere că, în Suedia:

— berea este în principal un produs național, iar vinul este în principal un produs de import;

— vinurile cele mai consumate, care sunt în general cele mai puțin scumpe, prezintă suficiente caracteristici comune cu berea pentru a putea constitui, în percepția consumatorilor, un produs de substituție a acesteia și astfel pot fi considerate concurenți ai berii în sensul articolului 90 al doilea paragraf CE;

— impozitarea berii și a vinului este, prin tradiție, legată de conținutul de alcool al acestor băuturi, mai precis este proporțională cu concentrația alcoolică în volum a acestora;

— există o diferență între impozitarea în volum a berii și a vinului și

— fiscalitatea poate influența comportamentul consumatorilor.

10 Cu toate acestea, în ceea ce privește afirmațiile de la a doua și de la a cincea liniuță sus-menționate, Regatul Suediei aduce anumite nuanțări. Astfel, acest stat membru consideră că berea și vinul nu sunt concurente decât în parte și că fiscalitatea nu este decât unul dintre factorii care pot influența comportamentul consumatorilor.

11 De asemenea, Comisia și Regatul Suediei sunt de acord să se considere că, atunci când acest stat membru a aderat la Uniunea Europeană la 1 ianuarie 1995, impozitarea procentului de alcool în volum al berii tari, aceasta fiind definită prin Legea 1994:1738 privind băuturile alcoolice [alkohollagen (1994:1738)] din 16 decembrie 1994 (SFS 1994, nr. 1738) ca fiind berea a cărei concentrație alcoolică este mai mare de 3,5 % în volum, și impozitarea procentului de alcool în volum al vinului cu un conținut de alcool de aproximativ 11 % în volum erau aproape identice.

12 Începând cu 1 ianuarie 1997, accizele la bere au fost diminuate cu aproximativ 40 %.

13 În această privință, Regatul Suediei precizează că, în 1996, guvernul său a constatat că, având în vedere diferența de impozitare a berii între Suedia și Danemarca, comerțul frontalier cu bere cu Danemarca luase proporții, astfel încât se impunea o diminuare a impozitării berii.

14 În continuare, Regatul Suediei precizează că, în ceea ce privește vinul, nu s-a dezvoltat un comerț frontalier echivalent celui constatat în privința berii, deși, și în ceea ce privește vinul, fiscalitatea suedeză este mai ridicată decât fiscalitatea daneză. Așadar, în opinia acestui stat membru, nu există necesitatea de a ajusta accizele la vin și nu exista niciun motiv pentru a revizui impozitul aplicabil acestui produs în paralel cu diminuarea accizelor la bere atunci când s-a decis în acest sens. Totuși, acest stat

membru adaugă că, în urma presiunilor exercitate de Comisie, accizele la vin au fost diminuate cu 18,8 % începând cu 1 decembrie 2001 în temeiul Legii 2001:822 și că, prin această reducere, raportul care prevalase anterior, între impozitarea berii tari și impozitarea vinului, a fost restabilit. Astfel, berea și vinul se află la egalitate în privința impozitării.

15 În Suedia, vânzarea cu amănuntul a vinului, a berii tari și a băuturilor spirtoase face obiectul unui monopol conferit unei societăți pe acțiuni deținute în întregime de statul suedez, Systembolaget AB (denumit în continuare „Systembolaget"). Din explicațiile furnizate de Regatul Suediei, necontestate de către Comisie, rezultă că acest sistem constituie instrumentul major al politicii acestui stat membru în materia luptei împotriva alcoolismului, prin care se urmărește organizarea vânzării cu amănuntul a băuturilor alcoolice pentru a se garanta controlul vârstei consumatorilor și respectarea interdicțiilor de vânzare în vigoare, asigurându-se în același timp accesul la produsele vizate.

Argumentele părților

16 Comisia susține că berii suedeze, produs dominant în vânzările de alcool pe piața suedeză, i se aplică accize mai reduse decât vinului din aceeași categorie de concurență. În opinia acesteia, diferența de impozitare influențează alegerea consumatorilor, întrucât structura și caracteristicile regimului fiscal în cauză ar consolida preferința, considerată istorică, a consumatorilor suedezi pentru bere. O astfel de situație ar fi defavorabilă vinului, în principal importat din alte state membre, și, în consecință, ar avea un efect protecționist în beneficiul berii, în principal produsă în Suedia, efect interzis în temeiul articolului 90 al doilea paragraf CE.

17 Examinând configurația dispozițiilor fiscale suedeze vizate, Comisia arată că, în pofida diminuării accizelor la vin începând cu 1 decembrie 2001, în temeiul Legii

2001:822, acest produs nu rămâne supus doar la accize mai ridicate decât berea, ci, în plus, este taxat în mod progresiv în funcție de concentrația sa alcoolică, în conformitate cu graficul accizelor prevăzut la articolul 3 al doilea paragraf din Legea privind accizele la alcool. Astfel, Comisia arată că, în ceea ce privește un vin cu o concentrație alcoolică de 12,5 % în volum de alcool, pe care îl prezintă drept obișnuit, accizele corespunzătoare se ridică la 1,77 SEK pe procent de volum de alcool, mai precis o diferență de aproximativ 20 % față de accizele la bere (1,47 SEK pe procent de volum de alcool).

18 Aceasta subliniază că prețul final cuprinde și taxa pe valoarea adăugată (denumită în continuare „TVA-ul") de 25 %, calculată asupra prețului cu accizele incluse, ceea ce are drept consecință că, întrucât vinului i se aplică accize mai ridicate decât berii, diferența este multiplicată prin TVA, ceea ce accentuează efectul protecționist al regimului fiscal în cauză.

19 Din acest fapt ar rezulta că vinul este taxat mai oneros decât berea și că proporția taxei ar fi mai ridicată în prețul vinurilor cele mai vândute (cu o concentrație alcoolică între 8,5 și 15 % în volum de alcool și care aparțin unei game a prețului de vânzare final cuprinsă între 49 și 70 SEK, denumite în continuare „categoria intermediară") decât în prețul berii.

20 În ceea ce privește raportul de concurență dintre bere și vin, Comisia consideră că în Suedia există un raport de concurență între berea tare, produs dominant în vânzările de pe piața suedeză, și vinurile din categoria intermediară. Aceasta arată că, într-adevăr, vinul trebuie cumpărat de la punctele de vânzare aparținând Systembolaget, la fel și berea tare, în timp ce berea a cărei concentrație alcoolică este mai mică de 3,5 % se poate procura din magazinele alimentare. Berea tare și vinul s-ar afla, prin urmare, în concurență în aceleași puncte de vânzare. În opinia Comisiei, obligarea consumatorului să se adreseze la Systembolaget pentru a cumpăra bere tare și vin

este un element care poate accentua substituibilitatea și, în consecință, raportul de concurență dintre aceste două produse. Pe de altă parte, aceasta precizează că vinul și berea nu pot fi procurate decât în restaurantele și în unitățile de alimentație publică care sunt titulare ale unei licențe speciale, în care, așadar, cele două băuturi pot de asemenea să se afle în concurență.

21 Comisia procedează la compararea efectului regimului fiscal în cauză având în vedere prețul, gradația alcoolică și volumul berii, respectiv al vinului, pentru a susține că, indiferent de metoda de comparație aleasă, sarcina fiscală asupra vinului este net superioară celei aplicate berii. În acest context, Comisia atrage atenția că efectul fiscalității este cel mai pronunțat în ceea ce privește vinurile al căror preț final variază între 41 și 70 SEK, care constituie marea majoritate a vânzărilor cu amănuntul ale acestui produs (78,7 % în 2003).

22 Referitor la aprecierea, în sensul articolului 90 al doilea paragraf CE, a caracterului protecționist al regimului fiscal în cauză, Comisia apreciază că nu numai stabilirea caracterului protecționist al acestui regim este determinantă, ci și demonstrarea efectului acestui caracter asupra consumatorilor, care pot fi influențați direct sau indirect, efectiv sau eventual, să aleagă un produs național care, în lipsa acestui element, ar fi echivalent cu un produs importat și, în consecință, concurent al acestuia.

23 Aceasta consideră că regimul fiscal în cauză în prezenta acțiune are același obiect cu cel vizat la punctul 27 din Hotărârea din 12 iulie 1983, Comisia/Regatul Unit (170/78, Rec., p. 2265), cu privire la care Curtea a constatat că are drept efect supunerea vinului provenit din celelalte state membre la o sarcină fiscală suplimentară de natură să asigure protejarea producției naționale de bere, întrucât aceasta constituie criteriul de referință cel mai apropiat din punctul de vedere al concurenței. Referindu-se la Hotărârea din 27 februarie 1980, Comisia/Regatul Unit (170/78, Rec., p. 417, punctul 14), Comisia apreciază că regimul respectiv cristalizează obiceiurile

de consum, accentuând avantajul berii, produsul național, și instituind o discriminare față de potențialul comercial al vinului, produs provenit din alte state membre.

24 Comisia susține că Regatul Suediei folosește astfel fiscalitatea pentru a influența comportamentul consumatorilor, întrucât vizează nu numai alegerea produselor, ci și alegerea între produse concurente. În opinia acesteia, din statisticile publicate de Systembolaget rezultă că, înainte de reducerea cu 40 % a accizelor la bere și de ușoara mărire concomitentă a taxei asupra vinului la 1 ianuarie 1997, volumul vânzărilor de bere și de vin erau relativ asemănătoare și că, în urma acestor modificări, vânzările de vin s-au diminuat cu 3,7 %, în timp ce vânzările de bere au sporit cu 8,9 %. După reducerea accizelor la vin, calificată drept minoră, care a avut loc începând cu 1 decembrie 2001, vânzările de vin ar fi sporit cu 11 %, care a fost astfel cea mai amplă creștere constatată în perioada cuprinsă între 1995 și 2004. Cu toate acestea, aceleași statistici ar indica totodată că, în paralel cu această creștere a vânzărilor de vin, vânzările de bere au cunoscut o creștere cu mult mai puternică în procente. Comisia adaugă că aceste date trebuie examinate cunoscând faptul că Regatul Suediei folosește fiscalitatea drept instrument de consolidare a unei orientări a consumului produselor vizate.

25 În acest context, Comisia consideră că modificarea volumului vânzărilor celor două băuturi își are originea în diferența de tratament fiscal instaurată între acestea în 1997 și care era în mod clar menită să protejeze producția națională de bere. Acest efect protecționist încă nu a încetat. Într-adevăr, Comisia subliniază că, deși accizele aplicate pentru vin au fost de asemenea diminuate, reducerea acestora nu a atins nivelul reducerii accizelor la bere și, în orice caz, accizele la vin rămân mult mai ridicate, astfel încât regimul fiscal în cauză a avut întotdeauna drept efect să promoveze berea în raport cu vinul.

26 În concluzie, Comisia consideră că, fără ca Regatul Suediei să fie obligat să taxeze berea și vinul la o rată determinată, acesta trebuie să își stabilească accizele la aceste produse concurente astfel încât produsele naționale să nu fie favorizate sub niciun aspect. Aceasta a precizat în această privință, în ședință, că, din punctul său de vedere, ar trebui să aibă loc o nouă diminuare a taxării vinului de aceeași amploare cu aceea instituită începând cu 1 decembrie 2001.

27 Regatul Suediei contestă neîndeplinirea obligațiilor sale în temeiul articolului 90 al doilea paragraf CE. Într-adevăr, normele fiscale în cauză, care nu ar fi identice în sine, nu ar avea nici ca obiect, nici ca efect să protejeze indirect comerțul cu bere de concurența cu vinul.

28 Regatul Suediei consideră că evaluarea regimului fiscal în cauză în sensul articolului 90 al doilea paragraf CE trebuie întemeiată pe o comparație între, pe de o parte, berile tari cele mai vândute și, pe de altă parte, vinurile cele mai vândute și cele mai ieftine, care prezintă o concentrație alcoolică de aproximativ 11 % în volum de alcool.

29 În opinia acestui stat membru, aspectul determinant este de a se stabili dacă sarcina fiscală care grevează aceste produse concurente este de natură să poată influența piața relevantă, diminuând, în beneficiul produselor naționale, consumul potențial de produse importate.

30 Efectele normelor fiscale naționale ar trebui apreciate în două etape. Mai întâi, ar trebui să se efectueze o comparație a prețurilor în funcție de influența pe care

o exercită asupra alegerii consumatorilor între bere și vin și, în continuare, să se studieze statisticile cu privire la configurația vânzărilor în funcție de alegerea dintre aceste produse.

31 Referitor la compararea prețului de vânzare al berii și al vinului aflate în concurență, Regatul Suediei consideră că alegerea bazei de calcul care urmează a fi utilizată pentru efectuarea acestei comparații nu este facilă și că nu este ușor să se stabilească ce comparație a prețurilor redă imaginea cea mai fidelă a raportului de concurență.

32 Întrucât, într-o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor, revine în sarcina Comisiei să demonstreze existența pretinsei neîndepliniri a obligațiilor, statul membru respectiv nu consideră necesar să informeze cu privire la totalitatea comparațiilor posibile ale prețului final de vânzare al produselor în cauză. Consideră suficient să se raporteze în prezenta cauză, precum în cauza în care a fost pronunțată Hotărârea din 9 iulie 1987, Comisia/Belgia (356/85, Rec., p. 3299), la rezultatele comparării prețului de vânzare al unui litru de bere și al unui litru de vin. În această cauză, o astfel de comparație ar demonstra totodată că nu este posibil să se facă abstracție de diferența esențială de preț dintre bere și vin, independent de diferența de sarcină fiscală aplicată acestor produse.

33 Regatul Suediei consideră că o comparație între prețul de vânzare al unui litru de bere tare cea mai vândută și al unui litru de vin cel mai vândut și cel mai ieftin, care prezintă o concentrație alcoolică de aproximativ 11 % în volum de alcool, arată că diferența de sarcină fiscală dintre aceste produse nu atinge un astfel de nivel încât să se poată considera că influențează comportamentul consumatorilor. Într-adevăr, acest vin, chiar taxat identic cu berea tare cu care este comparat, ar fi de două ori mai scump decât aceasta. O comparație relevantă a prețurilor nu ar putea, așadar, să fundamenteze concluzia că normele fiscale suedeze în cauză sunt de natură să afecteze alegerea consumatorilor, favorizând comerțul cu bere, produs național, în detrimentul comerțului cu vin, produs de import.

34 Regatul Suediei, susținut de Republica Letonia, consideră astfel că, prin comparațiile de preț efectuate, Comisia nu demonstrează că diferența de preț dintre berile și vinurile de calitate comparabilă este atât de redusă încât diferența de sarcină fiscală dintre aceste două produse să fie de natură să influențeze comportamentul consumatorilor.

35 În continuare, Regatul Suediei susține că statisticile cu privire la tendințele consumului de bere și de vin invocate de Comisie nu conțin nicio indicație în ceea ce privește efectul protecționist pe care normele fiscale suedeze l-ar avea asupra comerțului cu bere. În această privință, Regatul Suediei arată că o examinare de ansamblu al statisticilor aparținând Systembolaget, Skatteverket (administrația fiscală suedeză) și Svenska Bryggareföreningen (federația suedeză a producătorilor de bere) redă imaginea cea mai fidelă a situației. Acesta precizează că, din 1996, volumul vânzărilor de bere tare a depășit în mod relativ constant volumul vânzărilor de vin cu aproximativ 100 000 000 l pe an.

36 Acest stat membru împărtășește opinia Comisiei potrivit căreia statisticile vânzărilor arată că, în termeni absoluți, consumatorii sunt sensibili în privința taxării, întrucât aceasta influențează prețul produsului căruia i se aplică, considerând în același timp că instrumentul prețurilor este important pentru a atinge obiectivele politicii sale de luptă împotriva alcoolismului. Totuși, faptul că un consumator reacționează la o scădere a prețurilor printr-un consum mai important nu ar demonstra că, pentru acest motiv, consumatorul își schimbă comportamentul în alegerea dintre diferitele categorii de băuturi alcoolice. Dimpotrivă, sensibilitatea la prețuri ar pleda împotriva faptului că o ajustare a prețului vinului în sensul reducerii, care ar rezulta dintr-o taxare întru totul similară a vinului și a berii tari, ar putea atrage după sine o creștere a consumului de vin în detrimentul consumului de bere, deoarece, deși vinul costă dublu față de berea tare, în pofida unei diminuări a taxei aplicate, consumatorul, care este sensibil la preț, nu se va orienta către vin.

37 În ceea ce o privește, Republica Letonia consideră că este esențial să se reflecteze asupra elasticității încrucișate a cererii de vin și a cererii de bere. Or, potrivit opiniei acesteia, cererea pentru aceste produse este relativ lipsită de elasticitate, întrucât cererea nu este sensibilă la evoluția prețurilor. Din acest fapt concluzionează că prețul berii și cel al vinului nu sunt un factor determinant pentru alegerea consumatorului.

38 În plus, Regatul Suediei apreciază că punctul de vedere al Comisiei cu privire la modul în care accizele influențează alegerea consumatorului dintre bere și vin este prea simplistă. Într-adevăr, întrucât aceste două produse nu sunt total interschimbabile, alegerea consumatorului ar putea fi influențată de alți factori decât impozitarea.

39 Regatul Suediei, susținut de Republica Letonia, consideră de asemenea că argumentele Comisiei în ceea ce privește evoluția obiceiurilor de consum al vinului și al berii nu sunt suficiente pentru a demonstra cu certitudine existența unei legături între modificările consumului și faptul că, în subsidiar, taxarea vinului este mai ridicată decât cea a berii. Comisia nu ar fi dovedit, așadar, că sistemul fiscal suedez are, în fapt, un efect protecționist asupra comerțului cu bere.

Aprecierea Curții

40 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, în conformitate cu o jurisprudență constantă, în ansamblu, articolul 95 din Tratatul CE (devenit după modificare articolul 90 CE)

are drept obiectiv asigurarea liberei circulații a mărfurilor între statele membre în condiții normale de concurență, prin eliminarea oricărei forme de protecție care poate decurge din aplicarea de impozite interne discriminatorii față de produsele provenind din celelalte state membre, și garantarea neutralității depline a impozitelor interne față de concurența dintre produsele naționale și produsele din import (Hotărârea Comisia/Belgia, citată anterior, punctul 6).

41 În acest context, articolul 90 al doilea paragraf CE are funcția de a interzice orice formă de protecționism fiscal indirect în cazul produselor importate care, fără să fie similare cu produsele naționale, în sensul primului paragraf, se află totuși cu unele din acestea, într-un raport de concurență fie și parțială, indirectă sau potențială (Hotărârea Comisia/Belgia, citată anterior, punctul 7, și Hotărârea din 11 august 1995, Roders și alții, C-367/93-C-377/93, Rec., p. I-2229, punctul 38).

42 În consecință, în vederea examinării compatibilității cu articolul 90 al doilea paragraf CE a regimului fiscal criticat de Comisie, trebuie să se precizeze, în primul rând, în ce măsură berea și vinul pot fi considerate produse concurente în sensul acestei dispoziții.

43 Rezultă din jurisprudență că, într-o anumită măsură, vinul și berea sunt de natură să satisfacă nevoi identice, astfel încât trebuie să se recunoască un anumit grad de substituire între acestea, Curtea precizând totuși că, ținând cont de diferențele mari de calitate și, prin urmare, de preț care există între vinuri, raportul determinant de concurență între bere, o băutură populară și de larg consum, și vin trebuie stabilit cu vinurile cele mai accesibile pentru marele public, care, în general, sunt cele mai ușoare și cele mai ieftine, și că, așadar, pe această bază trebuie făcute comparații fiscale (a se vedea Hotărârea Comisia/Belgia, citată anterior, punctul 7 și jurisprudența citată).

44 Aceste considerente sunt valabile și în cadrul prezentei cauze, întrucât elementele prezentate Curții nu evidențiază particularități ale pieței suedeze care ar putea justifica o apreciere diferită. În consecință, este necesar să se considere că, în speță, numai vinurile din categoria intermediară, care nu pot fi vândute cu amănuntul decât de Systembolaget, au suficiente proprietăți în comun cu berea tare, cu o concentrație alcoolică mai mare sau egală cu 3,5 % în volum de alcool, vândută de asemenea cu amănuntul de Systembolaget, pentru a constitui o alternativă pentru consumator și pot fi, așadar, considerate ca făcând parte dintr-un raport de concurență cu berea tare în sensul articolului 90 al doilea paragraf CE.

45 În al doilea rând, trebuie să se compare regimurile de impozitare la care sunt supuse produsele respective pentru a se determina eventuala diferență de taxare la care sunt supuse, precum și amploarea acestei diferențe.

46 Între Comisie și Regatul Suediei există un dezacord în ceea ce privește pertinența aplicării în speță a metodelor de comparație reținute în Hotărârile citate anterior Comisia/Regatul Unit și Comisia/Belgia pentru a se aprecia raportul de taxare dintre bere și vin.

47 Curtea consideră că cea mai pertinentă comparație în prezenta cauză este comparația accizelor stabilite în funcție de concentrația alcoolică în volum a acestor două băuturi.

48 Într-adevăr, este necesar să se sublinieze, astfel cum a făcut-o și avocatul general la punctul 54 din concluzii, că, în speță, conținutul de alcool este criteriul de evaluare

cel mai pertinent, deoarece acesta constituie baza de determinare a accizelor în Suedia. În plus, este vorba despre un criteriu obiectiv care reflectă caracteristicile produselor vizate.

49 În temeiul articolului 2 din Legea privind accizele la bere, accizele pentru bere sunt fixe, în timp ce, în conformitate cu articolul 3 din această lege, accizele aplicate vinului sunt progresive și variază în funcție de categoriile prevăzute la această ultimă prevedere. Pe de altă parte, este cert că pentru cele două produse cota TVA-ului este de 25 % din prețul de vânzare, accizele fiind incluse.

50 Astfel, din compararea nivelurilor de impozitare în funcție de gradația alcoolică rezultă că un vin aflat în concurență cu berea tare, cu o concentrație alcoolică de 12,5 % în volum de alcool, face obiectul unei taxări pe unitate de procent de volum de alcool la litru cu aproximativ 20 % mai mare decât taxarea berii tari (1,77 SEK față de 1,47 SEK), această diferență atingând 36 % pentru un vin cu o concentrație alcoolică de 11 % în volum de alcool (2 SEK față de 1,47 SEK) și 50 % pentru un vin cu o concentrație alcoolică de 10 % în volum de alcool (2,208 SEK față de 1,47 SEK).

51 Așadar, vinul care se află în concurență cu berea tare este supus unei taxări mai ridicate decât aceasta.

52 În al treilea rând, trebuie să se verifice dacă această sarcină mai ridicată aplicată vinului față de berea tare este de natură să influențeze piața în cauză, diminuând consumul potențial de produse importate în beneficiul produselor naționale concurente (a se vedea Hotărârile citate anterior Comisia/Belgia, punctul 15, precum și Roders și alții, punctul 39).

53 În acest scop, trebuie să se țină cont de diferența existentă între prețul de vânzare al produselor în cauză și de influența acestei diferențe asupra alegerii consumatorului, precum și de evoluția consumului acestor produse (Hotărârea Roders și alții, citată anterior, punctul 39).

54 Pentru a se ajunge la această evaluare, este necesar să se aleagă o metodă de comparație acceptată în final de ambele părți, având ca obiect un litru de bere și un litru de vin, Comisia nedovedind pertinența în prezenta cauză a unei alte metode.

55 În această privință, se impune constatarea că, având în vedere datele furnizate de Comisie și de Regatul Suediei, raportul între prețul final de vânzare, cu toate taxele incluse, al unui litru de bere tare și prețul unui litru de vin aflat în concurență cu aceasta este de aproximativ 1 la 2.

56 Astfel cum rezultă din datele furnizate Curții, chiar presupunând că accizele astfel cum sunt prevăzute pentru berea tare, și anume 1,47 SEK pe unitate de procent de volum de alcool la litru, se aplică vinului aflat în concurență cu aceasta, cum ar fi un vin care prezintă 12,5 % în volum de alcool, diminuarea prețului de vânzare final, cu toate taxele incluse, al unui litru din acest vin ar fi de 4,63 SEK (0,5 euro) sau de 6,65 %. În pofida acestei diminuări, raportul dintre prețul de vânzare final, cu toate taxele incluse, al berii tari și acela al vinului aflat în concurență cu aceasta ar rămâne de aproximativ 1 la 2. Mai precis, acest raport al prețului de vânzare final s-ar stabili la 1 la 2,1 față de 1 la 2,3.

57 Compararea raportului dintre prețul de vânzare al unui litru de bere tare și al unui litru de vin aflat în concurență cu aceasta evidențiază, așadar, că diferența de preț

dintre aceste două produse este aproape identică înainte și după taxare. În aceste condiții, chiar dacă diferența existentă între prețul de vânzare al berii, respectiv al vinului care se află în concurență este mai redusă decât aceea constatată de Curte în Hotărârea Comisia/Belgia, citată anterior, trebuie să se sublinieze că diferența de preț de vânzare evidențiată în prezenta cauză atinge totuși un astfel de nivel, încât diferența de taxare între aceste două produse nu este de natură să influențeze comportamentul consumatorului în sectorul examinat.

58 Din considerentele precedente rezultă că, în speță, Comisia nu a demonstrat că diferența dintre prețul berii tari, cu o concentrație alcoolică mai mare sau egală cu 3,5 % în volum de alcool, și, respectiv, al vinului din categoria intermediară, aflat în concurență cu aceasta, ar fi atât de redusă încât diferența dintre accizele aplicabile acestor produse în Suedia să poată influența comportamentul consumatorilor. Având în vedere constatarea cu privire la raportul prețului de vânzare final, efectuată la punctul 56 din prezenta hotărâre, nu reiese că aplicarea regimului de taxare în cauză are drept efect să protejeze indirect berea suedeză, în sensul articolului 90 al doilea paragraf CE, din simplul motiv că aceasta presupune că vinul, în principal importat din alte state membre, este taxat mai oneros decât berea, produs în principal național.

59 În orice caz, este necesar să se constate că datele statistice cu privire la vânzarea produselor vizate prezentate de Comisie permit cel mult să se evidențieze o anumită sensibilitate a consumatorului la variațiile prețurilor acestor produse numai pe termen scurt, fiind excluse modificările durabile ale obiceiurilor de consum în beneficiul berii și în detrimentul vinului.

60 Desigur, Curtea a amintit la punctul 10 din Hotărârea din 27 februarie 1980, Comisia/Regatul Unit, citată anterior, că, pentru aplicarea articolului 90 al doilea paragraf

CE, nu s-ar putea pretinde în fiecare caz să fie aduse dovezi statistice ale unui efect protecționist al unui regim de impozite interne și că este suficient să se stabilească faptul că un mecanism fiscal determinat, ținând cont de caracteristicile proprii acestuia, poate determina un astfel de efect.

61 Cu toate acestea, în prezenta cauză, având în vedere considerentele precedente, este necesar să se considere că Comisia nu a demonstrat suficient de temeinic că legislația în cauză poate determina un astfel de efect protecționist.

62 Rezultă că prezenta acțiune trebuie respinsă ca nefondată.

Cu privire la cheltuielile de judecată

63 Potrivit articolului 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Regatul Suediei a solicitat obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată, iar aceasta a căzut în pretenții, se impune obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

64 Potrivit articolului 69 alineatul (4) primul paragraf din Regulamentul de procedură, statele membre care intervin în litigiu suportă propriile cheltuieli de judecată. Prin urmare, se impune să se decidă că Republica Letonia suportă propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară și hotărăște:

1) Respinge acțiunea.

2) Obligă Comisia Comunităților Europene la plata cheltuielilor de judecată.

3) Republica Letonia suportă propriile cheltuieli de judecată.

Semnături